

نویسنده: م.ک. بهادر اکمار (M.K.Bhadra Kumar).

منبع و تاریخ نشر: نیوزکلک «2023-06-02» . [98]

برگردان: پوهندوی دوکتور سید حسام «مل» .

محور هفت" برای تکمیل سازمان همکاری شانگهای

An 'Axis of Seven' to Supplement SCO

"محور 5 بعلاوه 2" جدید در حال شکل گیری مکانیسم ها و پیش بینی های خاص خود را خواهد داشت که با سازمان همکاری شانگهای (SCO) یا ابتکار کمربند و جاده متفاوت است.

The new "5 Plus 2 axis" being formed will have its own mechanisms and projections, which differ from the Shanghai Cooperation Organisation (SCO) or the Belt and Road Initiative and

افتتاحیه سال فرهنگ و هنر مردمان چین و آسیای مرکزی در اجلاس چین و آسیای مرکزی، شیان، 18 می 2023.

روزنامه روسی «**نزاویسیما یا گازتا**» در آستانه اجلاس **چین** و آسیای مرکزی در **شیان** گزارشی با عنوان «چین در حال تغییر قالب یا چوکات همکاری با آسیای مرکزی است» منتشر کرد. پیش‌بینی می‌شود که سران شش کشور که در تاریخ 18 و 19 مه در شیان گرد هم می‌آیند، درباره «ایجاد مکانیسم جدیدی برای همکاری در زمینه‌های مختلف و امضای اسناد مهم سیاسی» گفتگو کنند.

این گزارش یادآوری می‌کند که نشست **شیان** باید در چارچوب دیدار **بین ولادیمیر پوتین**، رئیس‌جمهور روسیه و سران پنج کشور آسیای مرکزی در مسکو در 9 مه (روز پیروزی روسیه) مورد بررسی قرار گیرد. محور جدید «2+5» (آسیای مرکزی به اضافه چین و روسیه) در حال شکل‌گیری است بدیهی است، اگرچه **پوتین** در این رویداد در **شیان** قرارگرفت حضور نداشت، اما منافع روسیه در نظر گرفته شده است. البته، با توجه به ویژگی تصمیم‌گیری از بالا به پایین کشورهای آسیای مرکزی، مکانیسم نشست‌های مشورتی سران کشورهای چین-آسیای مرکزی (که در سال‌های متناوب برگزار می‌شود) یک عامل کلیدی خواهد بود. بویژه بخاطر تضمین امنیت، ثبات و توسعه پایدار در منطقه.

کاملاً قابل‌تصور است که در زمانی که سازمان همکاری شانگهای پس از القای هند به این گروه، بیشتر و بیشتر "انتزاعی" شده است و بی‌هدف شروع به پیچ و تاب می‌کند، منطقی است که چین و کشورهای آسیای مرکزی و روسیه احساس کردند نیاز به ایجاد مکانیسم‌ها و برنامه‌های مؤثرتری در فضای مشترک خود دارند تا کیفیت جدیدی از همکاری ایجاد شود و در صورت نیاز، سازمان همکاری شانگهای تکمیل شود.

عنصری از رقابت در عملکرد سازمان همکاری شانگهای رخنه کرده است. هند، به ویژه، باید در اینجا کمی جستجو کند. مطمئناً، این چیزی نبود که چین و روسیه در سال 2005 هنگامی که پنج کشور عضو شانگهای را در سال 2005 گرد هم آوردند (که بعداً به سازمان همکاری شانگهای تبدیل شد) در ذهن داشتند. روحیه رقابتی برای حل و فصل اختلافات و اختلافات دوجانبه به وجود آمد. نشست وزرای خارجه سازمان همکاری شانگهای در دهلی اخیراً شاهد یک بن‌بست تند هند و پاکستان بود که "روح شانگهای" را خدشه دار کرد، حتی در شرایطی که کشورهای آسیای مرکزی و روسیه و چین بی‌صدا بودند تماشا کرد.

نمونه غم‌انگیز SAARC وجود دارد که در دهه اخیر دچار ترومای مشابیه شد که در نهایت آن را به کوما برد و آماده دفن شد. اما روسیه و چین نمی‌توانند چنین سرنوشت غم‌انگیزی را برای بازدید از سازمان همکاری شانگهای داشته باشند. استراتژی مهار

مضاعف ایالات متحده در قبال روسیه و چین و گسترش قریب الوقوع ناتو به آسیا، وجود یک فرآیند همکاری منطقه ای منسجم، با انگیزه و هماهنگی در فضای مشترک آنها در آسیای داخلی را بسیار مهم می کند .

تا کنون، روسیه درگیر تقویت یکپارچگی سیاسی بود، در حالی که چین به طور سیستماتیک و قدرتمند با دولت های کشورهای آسیای مرکزی برای توسعه پروژه های انرژی و زیرساخت در چارچوب یک توسعه اقتصادی تمام عیار تعامل داشت . این تقسیم کار نسبتاً خوب کارکرد، اما پس از آن، فضای امنیتی منطقه ای اخیراً به طرز چشمگیری تغییر کرد .

به عنوان مثال، در چارچوب قطع روابط انرژی روسیه با اروپا، برای مسکو حیاتی شده است که صادرات نفت و گاز خود را به بازار چین منحرف یا برگرداند ، و این به زیرساخت های آسیای مرکزی بخاطر ترانزیت انرژی روسیه نیاز دارد - یک ایده کاملاً جدید. کافی است که بگوییم سطح بالایی از هماهنگی و همگامی برنامه های ملی کشورهای آسیای مرکزی لازم است در حال حاضر، هیچ استراتژی مشترک توافق شده ای در منطقه آسیای مرکزی که 75 میلیون نفر جمعیت دارد، وجود ندارد . پروژه کمربند و جاده به اندازه کافی منافع روسیه را در نظر نمی گیرد و رابط با پروژه های اتحادیه اقتصادی اوراسیا نیز به دلیل ضعف های سیستمی نمی تواند سطح کافی از تعامل را فراهم کند .

مطمئناً در آستانه اجلاس **شیان**، سران کشورهای آسیای مرکزی با دقت برای این رویداد آماده شده و بسته قابل توجهی از پیشنهادات را ارائه کرده اند . بنا براین ، کار ساخت راه آهن بسیار استراتژیک چین، قرقیزستان و ازبکستان، که سین کیانگ و آسیای مرکزی را به افغانستان، پاکستان و ایران متصل می کند، اکنون پس از حدود 20 سال تاخیر به دلیل کشمکش بر سر اندازه گیری این خط آهن آغاز می شود . عرض خطوط ریلی !

جای تعجب نیست که جدای از امنیت منطقه ای، موضوع اتصال یکی از موضوعاتی بود که بیشترین توجه را در اجلاس **شیان** به خود جلب کرد که شامل بهبود زیرساخت های حمل و نقل در امتداد مسیرهای چین- آسیای مرکزی و چین-اروپا از طریق آسیای مرکزی است . به عنوان افزایش ظرفیت پاسگاه های مرزی که هدف همگی ایجاد شرایط برای افزایش تردد بار و مسافر است یک عامل مثبت این است که تعامل قزاقستان با طرح کمربند و جاده (BRI) در حال تعمیق است . چین و قزاقستان به طور موثر فهرستی از 52 پروژه سرمایه گذاری BRI را با مجموع بیش از 21 میلیارد دلار اجرا می کنند که

حمل و نقل و لجستیک، صنعت و کشاورزی، انرژی، گردشگری و سایر زمینه ها را پوشش می دهد. دو کریدور از شش کریدور BRI از قزاقستان عبور می کند که چین را به ترتیب به اروپا و ایران و غرب آسیا متصل می کند. این کریدورهای BRI برای اکثر اقتصادهای آسیای مرکزی که چین نزدیکترین بندر دریایی را برای آنها ارائه می دهد، مهم هستند. این به نوبه خود قزاقستان را به یک مرکز بالقوه برای دسترسی به آسیای مرکزی تبدیل می کند.

در اجلاس **شیان** همچنین بر اهمیت راه اندازی راه آهن قزاقستان - چین ایانگوز - تاجنگ اشاره شد و خواستار تسریع در ساخت خط چهارم خط لوله گاز ترکمنستان - چین شد. در منطقه تاجنگ انواع مختلفی از منابع معدنی و ذخایر بزرگ وجود دارد - زغال سنگ، گرانیات، طلا، مس، سنگ آهن و سایر منابع معدنی در منطقه ای که راه آهن در حال ساخت از آن عبور می کند.

در حاشیه اجلاس **شیان**، **شی جین پینگ**، رئیس جمهور چین با هر یک از پنج رهبر منطقه آسیای مرکزی دیدار و گفتگو کرد. در آستانه اجلاس در **شیان**، رسانه های چینی آسیای مرکزی را «دروازه» پروژه «کمر بند و جاده» نامیدند که **شی** در ابتدا در سال 2013 از قزاقستان رونمایی کرده بود. ایالات متحده و هند در حوزه اطلاعات، اما به نظر می رسد که این امر بر کشورهای آسیای مرکزی تأثیری نداشته است. نمادین است که پکن ابتکار عمل را برای برگزاری اولین نشست چین و آسیای مرکزی در دهمین سالگرد ابتکار یک کمر بند و یک راه بر عهده گرفت.

به همین ترتیب، چین امیدوار است که پاکستان و افغانستان را با پروژه های زیربنایی BRI در آسیای مرکزی پیوند دهد. به عنوان اولین گام، چین و پاکستان اخیراً توافق کردند که کریدور اقتصادی چین - پاکستان را به افغانستان گسترش دهند. این دستاورد اصلی نشست وزیران پاکستان، افغانستان و چین بوده است که در اسلام آباد در 5 می، دو هفته قبل از نشست چین و آسیای مرکزی در شیان برگزار شد. کاملاً بدیهی است که حرکت چین و آسیای مرکزی بهینه نخواهد بود مگر اینکه چین نیز تعامل خود را با دولت طالبان در کابل دوچندان کند.

----- **با تقدیم احترامات «2023-06-07»**